روزنامه شرق

یکشنبه ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۱ • ۲۸ جمادی‌الثانی ۱۴۳۳ • ۲۰ می ۲۰۱۲ • سال نهم

شماره پیاپی ۱۵۳۳ • شماره ۶۰۹ دوره جدید • ۲۰صفحه • ۱۰۰۰ تومان

دولت سوریه سکوت کرده است

خبرهای ضدونقیض از ترور برادر «بشار اسد»

گروه جهان: در سوریه مرز بین واقعیت و شایعه مشخص نیست. روند نامشخص اطلاع‌رسانی از سوریه، هر از چند گاه، گره‌ای بر وضعیت پیچیده این کشور می‌افزاید. این بار شایعات به نزدیکان رییس‌جمهوری سوریه رسیده و گفته می‌شود که «ماهر اسد» برادر کوچک بشار اسد، در...

صفحه ۶

آنیش کاپورطراح «برج المپیک ۲۰۱۲ لندن»:

خاورمیانه گهواره تمدن است

گروه هنر: شباهت زیادی به برج بابل دارد. می‌توان آن را برج بابل پسامدرن نامید. عده‌ای به این سازه ۱۱۵متری، القاب جالبی داده‌اند: «ایفل پس از یک حمله اتمی» یا «هیولای مارپیچ». برخی دیگر هم گفته‌اند که این برج بیشتر تداعی‌کننده «برخورد فاجعه‌آمیز دو جرثقیل»...

صفحه ۹

سران «جی هشت» مساله هسته‌ای تهران را بررسی کردند

بحث ایران در شام رهبران

■ اوباما: تمامی رهبران جهان قبول دارند ایران حق دارد از برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز برخوردار باشد

گروه سیاسی: نشست گروه «جی هشت» (هشت کشور اقتصادی جهان) در «کمپ‌دیوید» که پیش‌بینی می‌شد حول محور مسایل اقتصادی اروپا و بحران مالی کشورهای یونان، آلمان و فرانسه باشد، جمعه شب در میهمانی شام سران حاضر در نشست به مسایل امنیتی کشیده شد و از ایران و کره‌شمالی سخن به میان آمد. به این ترتیب میز شام گروه جی هشت که از مهم‌ترین مراسم‌های این نشست محسوب می‌شود و امسال قرار بود به مناسبت تولد نخست‌وزیر ژاپن با جشن تولد و کیک شکلاتی همراه باشد، با طرح مساله امنیتی و پرونده هسته‌ای ایران تحت شعاع قرار گرفت. از آنجا که برگزاری نشست گروه هشت یک هفته قبل از نشست بغداد و مذاکرات جمهوری اسلامی ایران با گروه ۱+۵ برگزار شد؛ سایه مذاکرات کمپ‌دیوید بر سر نشست بغداد سنگینی می‌کرد. مذاکراتی که کارشناسان ایران و آژانس هسته‌ای پیش از برگزاری آن اعلام کرده‌اند «مدالیته جدیدی» را بر سر پرونده هسته‌ای ایران در دست بررسی دارند. ضیافت شام جمعه شب که به میزبانی «باراک اوباما»، رییس‌جمهور آمریکا برگزار شد، اولین فرصت برای دیدار سران گروه هشت بود که به مذاکره درباره نگرانی امنیتی جهانی تبدیل شد. کشورهای عضو گروه جی‌هشت متشکل از هشت کشور صنعتی بزرگ جهان یعنی آمریکا، کانادا، فرانسه، ایتالیا، انگلستان، آلمان، ژاپن و روسیه است که بیش از ۶۵درصد اقتصاد دنیا را در اختیار دارد. رییس‌جمهوری آمریکا پس از نشست دیروز گفت: رهبران گروه هشت به ادامه روند تحریم‌ها و اعمال فشارها به همراه انجام مذاکرات دیپلماتیک با ایران بر سر برنامه هسته‌ای این کشور، متعهد هستند. اوباما به خبرنگاران گفت: «ما امیدواریم که بتوانیم این مساله را با روشی صلح‌آمیز و با احترام به استقلال و حفظ حقوق ایران در جامعه بین‌الملل حل کنیم.» اوباما ضمن ابراز «امیدواری» نسبت به مذاکرات بغداد تاکید کرد: «تمامی رهبران جهان قبول دارند که ایران حق دارد از برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز برخوردار باشد، البته در صورتی که این کشور به قوانین بین‌المللی متعهد باشد.» اعلام این مواضع تا حدود زیادی موضع گروه ۱+۵ در قبال تهران طی نشست بغداد را مشخص کرد.

ادامه در صفحه ۲

«اسدالله اطهری» در گفت‌وگو با «شرق»:

شکاف ایران و غرب، ترکیه را میداندار کرد

گروه سیاسی، مجتبی فتحی: مذاکرات هسته‌ای ایران و گروه ۱+۵ در سوم خرداد یک غایب دارد؛ غایبی نه بزرگ اما با غیبتی محسوس و قابل توجه؛ ترکیه. میانجی‌ای که دیگر میانجی نیست. باب بسته شده مذاکرات سیاسی هسته‌ای ایران با گروه ۱+۵ با پا درمیانی ترکیه پس از گذشت ۱۵ ماه باز شد اما قرار است باز ماندن آن منوط به نبودن این میانجی باشد. این شرطی است که جمهوری اسلامی ایران دارد؛ شرطی که حتی برگزاری دور نخست این مذاکرات در استانبول را با اما و اگرهای جدی روبه‌رو کرد. اواخر سال گذشته همزمان با شدت گرفتن تنش میان تهران و غرب بر سر پرونده هسته‌ای ایران و به‌طور مشخص ابعاد احتمالی نظامی این برنامه که از سوی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به عنوان اتهامی تازه علیه جمهوری اسلامی مطرح شده بود، زمینه ورود دوباره میانجی ایران و غرب به میدان هسته‌ای را فراهم کرد. ترکیه کشوری که سودای تبدیل شدن به بازیگر نخست منطقه‌ای را در سر دارد، پیش از این نیز ردای میانجی تهران و غرب در مذاکرات هسته‌ای را بر تن کرده بود و در سال ۸۹ دو دور مذاکره میان ایران با گروه ۱+۵ را میزبانی کرده بود؛ دو دور مذاکراتی که بدون حصول هیچ نتیجه‌ای به پایان رسید. با این حال ترکیه از به بن‌بست رسیدن مذاکرات ایران و گروه ۱+۵ ناامید نشد و یک‌بار دیگر شانس خود را برای کسب اعتبار بین‌المللی به بوته آزمایش گذاشت. بر این اساس اواسط دی‌ماه «احمد داوودواغلو»، وزیرخارجه ترکیه با پیغام غرب برای بازگشت تهران به میز مذاکرات هسته‌ای قدم به تهران گذاشت. این حضور البته مورد استقبال جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت و پیش از هرگونه توافقی با طرف‌های اصلی یعنی گروه ۱+۵، «علی‌اکبر صالحی»، وزیر امور خارجه ایران از تریبون‌های مختلف استانبول را محل مذاکرات سیاسی هسته‌ای اعلام کرد. این در حالی است که در همان زمان تهران و آنکارا در دو موضوع میزبانی ترکیه از رادار سپر دفاع موشکی ناتو که جمهوری اسلامی ایران آن را تهدید جدی علیه منافع خود تلقی می‌کند و همچنین تحولات سوریه به اختلاف‌نظر رسیده بودند. با این حال این اختلاف‌نظرها آن زمان چندان به چشم نمی‌آمد و همین نیز سبب شد که تا پیش از پایان سال گذشته مقامات رسمی جمهوری اسلامی ایران چندین دور به ترکیه سفر کنند و از نقش میانجی‌گری این کشور میان تهران و غرب حمایت کنند. این در حالی است که با فرو نشستن هیجان‌ها، نگاه‌ها و رویکردها نیز تغییر کرد. عامل اصلی این تغییر نیز مواضع صریح ترکیه در قبال سوریه در جریان سفر «رجب طیب اردوغان»، نخست‌وزیر ترکیه در هفته دوم فروردین‌ماه سال‌جاری و همچنین میزبانی از بیش از ۷۰ کشور در جریان اجلاس موسوم به «دوستان سوریه» بود. بر همین اساس در حالی که نمایندگان گروه ۱+۵ خود را آماده سفر به استانبول برای شرکت در دور تازه‌ای از مذاکرات هسته‌ای در ۲۵ فروردین می‌کردند، جمهوری اسلامی ایران رسما مخالفت خود را با برگزاری این مذاکرات در استانبول اعلام کرد. دلیل هم مشخص بود همان اختلاف‌نظرهای سابق. اختلافاتی که اسفندماه سال گذشته مهم نبود اما یک ماه بعد یعنی در آستانه برگزاری نشست استانبول مهم شد. در هر حال به هر شکل ممکن مذاکرات هسته‌ای ایران و گروه ۱+۵ در استانبول برگزار شد اما برای آخرین‌بار. ترکیه دیگر قرار نیست میانجی گفت‌وگوهای هسته‌ای باشد؛ حداقل تا مدتی که تهران – آنکارا بتوانند بر اختلاف‌نظرها فایق آیند. هرچند به گفته «دکتر اسدالله اطهری» کارشناس مرکز پژوهش‌های استراتژیک خاورمیانه و تحلیل‌گر مسایل ترکیه این زمان نمی‌تواند خیلی طولانی باشد چراکه به گفته وی ایران و ترکیه برپایه همان ملاحظات همیشگی یعنی جبر استراتژیک، ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک ناچارند روابط دوستانه خود را حتی زیر سایه تنش و نارضایتی حفظ کنند.

نکته

ایران و ترکیه «رقبای طبیعی و دوستان طبیعی» هستند. میدان رقابت ایران و ترکیه چندان کوچک و محدود نیست مثلا همین اواخر در جریان انقلاب‌های عربی که بعدا به شکل پروژه درآمدند

■■■

◄ ایران و ترکیه در سال‌های گذشته تلاش‌های مشابه و مشترکی برای رشد و توسعه مناسبات در دستور کار قرار دادند. اما به نظر می‌رسد که هرازگاهی، جرقه‌ای بر خرمن روابط دو کشور شعله‌ای سرکش را در پی دارد.

اینکه روابط دو کشور در جاده پرفرازونشیبی قرار دارد امری قابل پذیرش است اما این به آن معنا نیست که روابط ایران و ترکیه همیشه در این مسیر قرار دارد.

◄ با این حال شواهد حکایت از آن دارد که به این زودی‌ها قرار نیست روابط دو کشور از جاده پرفرازونشیبی که در آن قرار دارند خارج شود.

روابط ایران و ترکیه را باید منهای روابط حزبی، منهای وجود نخبگان موجود در کشور و حتی منهای نوع رژیم‌های حاکم در تهران و آنکارا ارزیابی کرد. این دو کشور در طول تاریخ همکاری‌های خیلی خوبی را با یکدیگر داشته‌اند. ممکن است برخی اختلاف‌نظرها در روابط دو کشور به وجود آمده باشد اما این اختلاف‌نظرها و جدل‌های لفظی و دیپلماتیک میان دو کشور مشابه نمونه‌های اخیر، خللی در اصل روابط به وجود نیاورده و منجر به خروج قطار روابط تهران – آنکارا از ریل نشده و اگر هم این اتفاق افتاده باشد دوباره با کمک دو کشور این قطار سرجای خود قرار گرفته است.

ادامه در صفحه ۳

عکس: بهنام موذن، شرق

رونمایی کتاب در «تهران»، اجرای نمایش در «استنفورد»

«بیضایی» احیاگر از یادرفته‌ها

گروه هنر، فرزانه ابراهیم‌زاده: بهرام بیضایی این روزها نامش در صدر خبرهای هنری است. کتاب تازه‌اش «هزار افسان کجاست؟» که اثری پژوهشی است با آیینی که روز جمعه برای آن برگزار شد، وارد بازار کتاب شد و نمایش تازه‌اش با نام «جانا و بلا دور» تا یک ماه و چند روز دیگر در Cubberley Community Center در کالیفرنیا روی صحنه می‌آید. این نمایش بعد از شش سال دوری بیضایی از صحنه، به عنوان نخستین نمایش خارج از کشور او به صحنه می‌رود. بیضایی در دی‌ماه سال ۱۳۸۶ نمایش «افرا یا روز می‌گذرد» را در تالار وحدت با بازی مژده شمسایی، افشین هاشمی، مرضیه برومند، هدایت هاشمی و بهرام شاه‌محمدلو به روی صحنه برد و بعد از آن درگیر ساخت فیلم «وقتی همه خوابیم» شد. فیلمی که سال ۸۷ در جشنواره بیست‌وهفتم فیلم فجر به نمایش در آمد و نوروز ۸۸ در سینماهای کشور اکران شد. بعد از این فیلم، بیضایی قصد داشت چندین نمایش را به صحنه بیاورد که هر کدام به دلایلی به مرحله اجرا نرسید. «سهراب‌کشی» یکی از آثاری بود که در سال ۸۷ منتشر شد. اما نه این نمایش و نه نمایش‌های دیگری که در این مدت توسط او نگاشته شد تا زمان مهاجرتش برای تدریس در دانشگاه استنفورد آمریکا به صحنه نرسید. اما این روزها بعد از گذشت دو سال از رفتن بیضایی به آمریکا، خبرهایی از اجرای نمایش تازه‌اش در کالیفرنیا منتشر شده است؛ نمایشی که مانند خیلی از آثاری که او را از سایر کارگردانان تئاتر متفاوت می‌کند؛ تجربه تازه‌ای برای احیای یک آیین نمایشی قدیمی است: «نمایش سایه بازی». بیضایی در ادامه کارهای پژوهشی‌اش در قالب تئاتر با این نمایش قصد دارد تجربه‌ای که در نمایش «سیاووش‌خوانی» و «سه‌برخوانی» و حتی آخرین نمایش منتشر شده‌اش یعنی «تاراج‌نامه» داشته را با سایه بازی تکرار کند. او در «جانا و بلا دور» که مژده شمسایی از بازیگرانش است، اسطوره‌های ایرانی را در میان جدال ستیز و پیکار میان چهار عنصر «آب»، «باد»، «خاک» و «آتش» روایت می‌کند. روایتی که در نهایت به آفرینش جهانی تازه می‌انجامد. او می‌کوشد در این اثر بار دیگر نشان دهد که راوی داستان‌ها و سنت‌های از یاد رفته نمایشی ایران است. موضوعی که در تازه‌ترین اثر خود یعنی «هزار افسان کجاست؟» نیز به پژوهش پیرامون آن پرداخته است. کتابی که به تعبیر حمید امجد در مراسم رونمایی آن، در ادامه پرسش‌های بیضایی و نگاه منتقدانه‌اش به اسناد و روایت‌های تاریخی است. بیضایی در این کتاب پژوهشی با استناد به اسناد تاریخی معتبر اثبات می‌کند که هزارویک‌شب، داستانی ایرانی و برگرفته از «هزار افسان» است.

نکته

بیضایی می‌کوشد در «جانا و بلادور» بار دیگر نشان دهد که راوی داستان‌ها و سنت‌های از یاد رفته نمایشی ایران است. موضوعی که در تازه‌ترین اثر خود یعنی «هزار افسان کجاست؟» نیز به پژوهش پیرامون آن پرداخته است

گزارش صفحه ۱۵ را بخوانید.

تیترها

سال ۹۰ نسبت به سال ۸۰ رخ داد

افزایش ۱۱۷درصدی چک‌های برگشتی

صفحه ۴

نماینده ابهر: جشن، تمهیدات لازم نداشت

تذکر به وزیر کشور درباره حادثه خرمدره

صفحه ۱۸

دولت ایالات متحده آمار داد

۲۸۹هزار ایرانی مقیم آمریکا

صفحه ۱۹

در مراسمی باحضور «باستانی پاریزی»

جایزه «امید» به «پرویز براتی» رسید

صفحه ۱۵

هنر

سینما چگونه زنده ماند؟

با آثار و گفتاری از:
سیدمحمد بهشتی
فرهاد توحیدی، عزیزالله حمیدنژاد
ابوالحسن داوودی
علیرضا شجاع نوری
ابراهیم فروزش، تهمینه میلانی
محمدعلی نجفی

صفحه ۱۰و۱۱

حرف اول

کباب قناری بر آتش سوسن و یاس

مجید تفرشی

این روزها، دعوت شماری از سران و سلاطین جنجالی حاکم بر چند کشور جهان، از جمله «شیخ حمد بن عیسی آل خلیفه» پادشاه بحرین، به مراسم پر زرق و برق و پرهزینه خصوصی و جشن‌های متعدد عمومی به مناسبت شصتمین سالگرد آغاز سلطنت و تاج‌گذاری الیزابت دوم، ملکه بریتانیا، موجب شده تا تحولات کنونی داخلی بحرین از جنبه‌های مختلفی در صدر اخبار رسانه‌های غربی به‌خصوص بریتانیا قرار گیرد. نخست، توجه و آگاهی افکار عمومی در غرب نسبت به دامنه و عمق تبعیض، بی‌عدالتی و بی‌توجهی تاریخی به خواست اکثریت مطلق مردم بحرین و دوم، نمایان‌شدن عدم توجه و اعتنای لازم و کافی دولت‌ها و رسانه‌های غربی به فاجعه تاریخی و دنباله‌دار کنونی در بحرین. واقعیت این است که بیش از چهاردهه تبعیض و بی‌اعتنایی مستمر به اراده و خواسته‌های برحق، مشروع و قانونی اکثریت مطلق شیعه و ایرانی‌تباران بحرین توسط نظام سلطنتی حاکم بر این کشور، به همراه سیاست دوگانه و ریاکارانه متحدان غربی حکومت منامه در قبال تحولات آن کشور، به نمونه تاسف‌باری از استفاده ابزاری آمریکا، بریتانیا و شماری دیگر از کشورهای غربی از حقوق‌بشر و اراده ملی در کشورهای عربی خاورمیانه در برخی موارد و بی‌توجهی به نقض حقوق‌بشر توسط حکومت‌های متحد و مطیع آنان، همانند بحرین، تبدیل شده است. با هر معیاری، به‌خصوص با معیارهای حقوق‌بشری غربی، بحرین یکی از بارزترین نمونه‌های نقض آشکار و مستمر دموکراسی و حقوق‌بشر و نادیده‌گرفتن اراده اکثریت مردم آن کشور به شمار می‌رود. ملکه بریتانیا با دعوت از پادشاه بحرین به جشن‌های شصتمین سالگرد آغاز سلطنت خود، از جمله ضیافت ناهار در کاخ ویندزور، نشان داد که برای لندن، نقض حقوق‌بشر در دیگر کشورها امری گزینشی و تابع مصالح بریتانیاست. زمانی که اعتراض‌های رسانه‌ای و افکار عمومی بر سر دعوت رسمی از حاکم بحرین به این مراسم بالا گرفت، سخنگوی رسمی دربار ملکه اعلام کرد که این دعوت به تایید و صلاحدید وزارت خارجه بریتانیا صورت گرفته است.

ادامه در صفحه ۶

سرمقاله

مداخله‌گری در دانشگاه‌ها

حمید میرزاده*

در سال‌های اخیر نقش فزاینده دولت در امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور بارها توسط صاحب‌نظران مورد ارزیابی قرار گرفته است. هر چند حوادث جهان این بازاندیشی را ضروری کرده که تا آنجا که ممکن است دولت‌ها باید نقش خود را در امور مذکور محدود کنند اما در ایران، اجرای این ضرورت به کندی پیش می‌رود. دوره زمانی ۱۳۸۴ تاکنون که سال‌های رونق نفتی و افزایش شدید درآمدهای ارزی است، همگام با سیاست‌های انبساطی دولت و فضای نامناسب کسب و کار، افزایش نقش دولت در اقتصاد به‌طور اخص و امور اجتماعی و فرهنگی به‌طور اعم امری ملموس است که نشان‌دهنده سطح بالایی از اختلال دولت از طریق اعمال سیاستگذاری بر مبنای دخالت مستقیم بوده را ترجیح می‌دهد که بیانگر به حداقل رساندن نقش بخش‌های غیردولتی است. یکی از وجوه بالای این دولت‌محوری، تصرف و تصاحب دولت در امور دانشگاه‌هاست. با وجود اینکه هم در برنامه چهارم توسعه کشور و هم در بند هـ ماده ۱۸ برنامه پنج‌ساله کشور دولت مکلف به کاهش تصدی‌گری خود در امور دانشگاه‌ها طی سال اول برنامه بوده است. از طرفی طبق بند ب ماده ۲۰ قانون برنامه پنج‌ساله کشور، دانشگاه‌ها، مراکز و موسسات آموزش عالی و پژوهشی می‌توانند بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی به‌ویژه قانون محاسبات عمومی، قانون مدیریت خدمات کشوری و فقط در چارچوب مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی و اداری ـ استخدامی ـ تشکیلاتی مصوب هیات امنا عمل کنند و با وجودی که این قانون بر نقش محوری هیات‌های امنا برای اداره امور دانشگاه‌ها تصریح دارد ولی دولت به خود حق می‌دهد در تمامی امور و شوون و مقدرات دانشگاه‌ها اعم از امور اداری، مالی، تشکیلاتی و استخدامی و حتی امور فرهنگی و دانشگاهی و امور صنفی دانشجویی و اعضای هیات علمی مداخله و تمام سیاست‌ها و قوانین آن را خود معین کند. در حال حاضر هیات‌های امنا، کمتر نقشی در امور دانشگاه‌ها داشته و جلسات هیات‌های امنا به صورت صوری و آن هم بسیار محدود در طول سال برگزار می‌شود و تصمیم اصلی با نماینده دولت در هیات‌های امناست. این میزان فزاینده دخالت دولت در امر دانشگاه‌ها منحصر به دانشگاه‌هایی که بودجه از دولت می‌گیرند، نمی‌شود و تحولات اخیر در تصاحب دانشگاه غیردولتی مثل دانشگاه آزاد اسلامی و مقدرات آن دانشگاه به جایی رسید که حتی حرمت ۳۰ساله موسسان آن دانشگاه را هم برنتابیدند و حرکتی برخلاف قانون و سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی شکل گرفت، در حالی که قرار نظام بر حرکت به سمت گسترش فعالیت‌های غیردولتی و خصوصی بوده است. به این ترتیب، دانشگاه‌ها در عین اینکه نمی‌توانند نسبت به حاکمیت سیاسی دولت موضعی انتقادی داشته باشند و آسیب‌های آن را برشمارند، مکلف شده‌اند تا چارچوب‌ها و سیاست‌های تعیین‌شده از سوی دولت را بپذیرند و از آنها تخطی نکنند و این مطلب که دانشگاه باید از دولت مستقل باشد جای خود را اغلب به دانشگاه‌هایی داده که دیگر ابزاری برای اجرای سیاست‌های دولت شده‌اند. در این مقطع زمانی روسای دانشگاه‌های ایران مسلوب‌الاختیار بوده و هیات‌های امنای آنها - برخلاف اینکه در اغلب کشورهای پیشرفته هیات‌های امنا نقش کلیدی و اساسی در توسعه و اداره امور دانشگاه‌ها دارند- بی‌تاثیر هستند و عملا دانشگاه‌هایی که قرار بود طبق قوانین و سیاست‌های کلی نظام منشاء تحول بنیادین در ارتقای کیفیت نظام علم و فناوری کشور باشند به ادارات متبوعی تبدیل شده‌اند.

ادامه در صفحه ۱۹

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق تلفنی آگهی می‌پذیرد.
۸۸۶۵۸۵۷۵-۸۸۷۸۲۸۲۸-۸۸۷۵۲۴۹۳-۸۸۷۵۲۱۵۹